

Budgetaftale 2023-2026

3. oktober 2022

Indholdsfortegnelse

1. Udgangspunktet for budgetaftalen	1
2. Det økonomiske udgangspunkt	2
3. Budget 2023-2026 i hovedtal	3
4. Aftaleparternes budgetændringer	4
5. Prioriteringer i budget 2023-2026	6
Bilag 1. Fordeling af reduktion i 2023 (20 mio. kr.)	13
Bilag 2. Tre eksterne analyser i 2023	15
Bilag 3. Ændringer til anlægsbudgettet	16
Bilag 4. Budgetbalance 2023-2026	18

Byrådets budgetaftale for 2023-2026

Aftaleparterne (Socialdemokratiet, Slesvigsk Parti, Venstre, Nye Borgerlige, Dansk Folkeparti og Enhedslisten) fremlægger hermed budgetaftalen for budgetåret 2023 samt overslagsårene 2024-2026. Det er dermed et samlet Byråd, der står bag budgettet for 2023 og overslagsårene 2024-2026.

1. Udgangspunktet for budgetaftalen

Sønderborg Kommune har gennem en årrække været inde i en positiv udvikling. Byrådet har prioriteret den fysiske udvikling af kommunen højt, og der er i samarbejde med private investorer og initiativtagere igangsat en række store anlægsinvesteringer.

Vi har blandt andet prioriteret:

- Den grønne omstilling med ProjectZero som omdrejningspunkt
- Byens Havn
- Udvikling på Nordals med Nordborg Resort
- Tiltrækning af nye uddannelser
- Nye daginstitutioner på Møllegade i Sønderborg samt i Augustenborg og Hørup
- Renovering af skoler og idrætsfaciliteter, herunder Dybbøl-Skolen og Ahlmannsparken
- Et demografisk løft af ældreområdet
- Flere midler til socialområdet - både på børne- og voksenområdet
- Udvikling af Kær Vestermark og Center for Verdensmål
- Sønderborg Lufthavn
- Den Kongelige Køkkenhave

På uddannelsesområdet er vi sammen med vores lokale partnere lykkedes med at tiltrække flere nye uddannelser til kommunen. På Alsion er Center for Industriel Elektronik (CIE), Center for Industriel Mekanik (CIM) og Maskinmesteruddannelsen kommet til, og der er hensigt om at indgå aftale om etableringen af Center for Industriel Software (CIS). Der arbejdes endvidere på at tiltrække yderligere universitetsuddannelser fx international statskundskab.

Samlet set forventes det, at der vil være etableret mere end 1.000 nye studiepladser i 2030. Med de nye studiepladser er der også kommet flere studerende til kommunen, og vi arbejder hen imod, at der kommer endnu flere til.

Med Byrådets vision for 2022-2025 har vi udpeget fyrtårnene Nordborg Resort og ProjectZero. Det er projekter, Byrådet arbejder sammen om at realisere og prioritere. Det er vigtigt, at vi fortsat har fokus på at udnytte de mange synergier og muligheder for udvikling af kommunen, der opstår i forlængelse af fyrtårnsprojekterne.

Sammen har vi arbejdet for at styrke bosætningen i Sønderborg Kommune, og aktuelt ser vi de første tegn på, at vores indsatser bærer frugt.

2. Det økonomiske udgangspunkt

Sønderborg Kommune står i disse år stadig med en basalt set rimelig økonomi, men kommunen er presset i forhold til at kunne finansiere en uændret service til borgerne i en situation, hvor indtægterne ikke modsvarer den demografiske udvikling. Vi oplever en stigning i udgifterne til det specialiserede socialområde, en øget andel af befolkningen over 80 år samt øgede udgifter til botilbud og indsatser i forhold til kommunens mest udsatte borgere.

Trods en landdistriktsgrad over det landsgennemsnitlige er der et politisk ønske om at fastholde servicetilbud bredt i kommunen.

Med dette udgangspunkt og i forhold til kommunens indtægtsgrundlag i 2023 og de efterfølgende år er det nødvendigt, at der skal ske reduktioner i de kommunale udgifter, således at der er en bedre balance mellem udgifter og indtægter.

Byrådet har løbende været opmærksomme på behovet for at imødegå det stigende udgiftspres, som især ses på de store serviceområder. Derfor har Byrådet allerede i en årrække arbejdet med at effektivisere den kommunale organisation og nedbringe vore udgifter. Der er siden 2020 gennemført effektiviseringer for små 55 mio. kr., og Byrådet har i juni 2022 godkendt yderligere budgetreducerende tiltag for 45 mio. kr. i 2023-2025 inden for ledelse, administration, bygningsdrift mv.

På de to store serviceområder, social- og seniorområdet samt børne- og familieområdet, er der i 2022 arbejdet med en væsentlig tilpasning af udgiftsniveauerne med henblik på at opnå budgetoverholdelse fra 2023.

Der har i 2022 været flere større kendte budgetudfordringer, og der er ved 1. bevillingsrevision i juni sket en omfordeling af budgetmidler for at give områderne tid til at beslutte og gennemføre de nødvendige tilpasninger.

På anlægssiden fremrykkede vi i 2020 anlægsinvesteringer for ca. 400 mio. kr. ud fra regeringens ønske om at understøtte byggesektoren i et år, hvor COVID-19 ramte hele samfundet. Kommunen har ikke fået adgang til at genoverføre den resterende låneadgang på 122 mio. kr. fra 2021 til 2022, hvilket har konsekvenser for investeringerne i årene 2023-2026. Budgetaftalen sikrer, at den manglende finansiering opvejes blandt andet ved en kraftig reduktion af anlægsbudgettet i 2023.

3. Budget 2023-2026 i hovedtal

Herunder er det budget 2023-2026, som aftaleparterne er enige om, beskrevet i hovedtal.

3.1 Økonomien i hovedtal

Mio. kr. (- er lig indtægter/overskud)	2023	2024	2025	2026
Indtægter	-5.524	-5.709	-5.869	-6.032
Serviceudgifter inkl. forventet pris- og lønregulering	3.687	3.763	3.873	3.995
Overførselsudgifter inkl. forventet pris- og lønregulering	1.682	1.723	1.772	1.823
Renteudgifter (netto)	4	4	2	-3
Driftsmæssigt overskud	-151	-219	-221	-218
Anlægsinvesteringer	126	79	119	97
Resultat for det skattefinansierede område	-25	-141	-102	-121
Finansiering (inkl. ekstraordinære tilskud, lånoptagelse og afdrag)	77	90	128	111
Påvirkning af kassebeholdningen, forøgelse (+)	-52	50	-26	10

3.2 Hovedtal på driften

Budgetaftalen for 2023 og overslagsårene medfører i 2023 driftsudgifter på i alt 5.369 mio. kr., hvoraf 3.687 mio. kr. er serviceudgifter, og 1.682 mio. kr. er udgifter til finansiering af overførselsindkomster.

3.3 Hovedtal for anlæg

Anlægsbudgettet for 2023 er på netto 126 mio. kr. (brutto 168 mio. kr.)

Sønderborg Kommune har igennem de seneste år og særligt i 2021 haft et meget højt anlægsbudget, ikke mindst på grund af prioriterede investeringer i daginstitutioner og skoler. En række af de igangværende store anlægsprojekter afsluttes i indeværende år eller i 2023.

Henset til den aktuelle situation med ekstraordinære prisstigninger på de igangværende anlæg på grund af de stigende energi- og materialeudgifter, anmoder aftaleparterne direktionen om at følge særligt op på anlægsprojekterne frem mod regnskab 2022. Dette med henblik på at opnå budgetoverholdelse inden for anlægsbudgettet i 2022.

En række projekter vil kunne lukkes i 2022, hvorefter Økonomiudvalget vil drøfte ønsker om overførsel af midler fra 2022 til 2023. Drøftelserne vil tage udgangspunkt i, at der i 2022 opnås budgetoverholdelse.

Aftaleparterne tilkendegiver, at der fra anlægsbudget 2022 ønskes overført midler til færdiggørelse af cykelstier, samt at ikke forbrugte midler på anlægsprojektet Augustiana Skulpturpark overføres til drift af Augustiana.

Det fremgår af afsnit 4.2 "Anlægsbudgettet", at aftaleparterne har aftalt reduktion af anlægsbudget 2023 - 2026 samt tilpasning af råderummet i overslagsårene 2024-2026.

3.4 Gæld og afdrag

Sønderborg Kommunes ordinære gæld er beregnet til primo 2023 at udgøre 965 mio. kr. (excl. ældreboliger og feriepengeforpligtelse) svarende til ca. 13.100 kr. pr. indbygger ud fra indbyggertallet 1.1.2022. Der afdrages årligt ca. 75 mio. kr. på den ordinære gæld. Aftaleparterne er enige om, at lånemuligheden på 11 mio. kr. udnyttes i 2023, og der er ligeledes enighed om at udnytte de givne lånemuligheder ved fremtidige energirelaterede investeringer og havnerelaterede projekter.

Aftaleparterne er desuden enige om at forlænge den årrække over, hvilken Sønderborg Kommune afbetaler feriepengeforpligtelsen fra de vedtagne 16 år (Økonomiudvalget april 2020), således at der i årene 2023-2026 alene afdrages de obligatoriske beløb (lig de personer der har ret til at få feriepengene udbetalt). Dermed reduceres udgiften i budgetperioden med i alt 32,5 mio. kr.

3.5 Budgettet i Sønderborg og den faseopdelte budgetlægning mellem kommunerne

Med budgetaftalen udgør serviceudgifterne 3.687 mio. kr. set i forhold til den vejledende serviceramme på 3.749 mio. kr. Budgetaftalen indebærer dermed overholdelse af servicerammen og den beregnede anlægsramme, idet anlægsinvesteringerne udgør 168 mio. kr. i 2023 (opgjort brutto).

Aftaleparterne anerkender den såkaldte faseopdelte budgetlægning, således at justeringer af teknisk karakter kan gennemføres, såfremt det måtte være hensigtsmæssigt i forhold til den lokale budgetlægning eller nødvendigt af hensyn til den fælleskommunale rammeoverholdelse. De tekniske korrektioner medfører en højere udnyttelse af servicerammen samt et højere anlægsniveau end ovenfor anført.

Parterne bag budgetaftalen er enige om, at ændrede økonomiske forudsætninger i budgetperioden afklares blandt aftaleparterne. Såfremt der opstår uenighed ved implementeringen af budgetforslag, afklares dette også blandt aftaleparterne. Det påhviler således alle aftaleparter at medvirke til budgetoverholdelse og til at sikre de nødvendige reduktioner i budgetåret.

4. Aftaleparternes budgetændringer

Der er i verdenssamfundet og i Danmark i disse år meget stor usikkerhed om vores økonomi, ikke mindst afledt af krigen i Ukraine, der har medført stadig stigende inflation og ikke mindst stærkt stigende energiudgifter.

Aftaleparterne er enige om at øge kassebeholdningen markant fra et niveau på minimum 75 mio. kr. til minimum 100 mio.kr. (ca. 1.350 kr. pr. borger). Dette vil sikre vores robusthed over for de udfordringer, der kan og vil opstå i en situation med inflation samt stigende energi- og materialepriser.

Der er mellem aftaleparterne enighed om, at der i 2023 skal være et særligt fokus på kassebeholdningens udvikling.

4.1 Driftsbudgettet

Aftaleparterne indarbejder i budget 2023-2026 væsentlige reduktioner på driftsbudgettet for at sikre en bedre balance mellem udgifter og indtægter.

Aftaleparterne har konkret aftalt:

- At lønbudgetterne alene fremskrives fra niveau 2022 til niveau 2023.
- At der fremover opkræves byggesagsgebyrer på netto 2,5 mio. kr. årligt (brutto 3 mio. kr., hvoraf 0,5 mio. kr. medgår til administration af ordningen). Frivillige foreninger kompenseres for udgiften. At der, modsvarende til opkrævningen af byggesagsgebyrer, tilføres 2,5 mio. kr. til opnormering i Plan og Byg samt Erhvervsservice.
- At udgifterne til kollektiv trafik reduceres med 7 mio.kr.

Indtil nu er trafikselskaberne alene kompenseret i forhold til opgjorte COVID-19 udgifter. For Sønderborg kommune svarer beløbet til ca. 0,8 mio. kr. Aftaleparterne forventer uændret, at der kommer midler til kollektiv trafik, herunder kompensation for stigende energiudgifter, fra statslig side.

- Beregninger har vist, at Sønderborg Kommunes udgifter, efter fastfrysning, udgør op til årligt 20 mio. kr. for meget. I forbindelse med at der fra 2024 implementeres en ny model for beregning af kommunernes betaling til sundhedsudgifter (KMF), er der fra 2024 og fremefter indregnet reducerede udgifter på 6 mio. kr. årligt.
- Der er årligt afsat yderligere 0,3 mio. kr. til Udviklingsråd Sønderjylland (URS).

Udover ovenstående har aftaleparterne besluttet, at der i budgettet indarbejdes reduktioner i 2023 på lidt over 0,5 % af kommunens serviceudgifter stigende til en reduktion på ca. 1,1 % fra 2024 og fremefter. Konkret udgør dette:

- 20 mio. kr. i 2023
- 40 mio. kr. fra 2024 og fremefter (svarende til yderligere 20 mio. kr. fra 2024)

Aftaleparterne har aftalt fordelingen af reduktionen på de 20 mio. kr. i 2023 på fagudvalgene. Fagudvalgene skal herefter i forlængelse af budgetvedtagelsen beslutte og implementere den konkrete udmøntning. Fordelingen mellem fagudvalg kan ses i bilag 1: "Fordeling af reduktion i 2023 (20 mio. kr.)".

Aftaleparterne er enige om at igangsætte tre eksterne analyser jf. bilag 2, for at få input til realiseringen af de yderligere 20 mio. kr. fra 2024 og frem.

Direktionen skal i 2. kvartal af 2023 fremlægge et handlekatalog, der peger på muligheder for reduktioner i 2024.

Samlet set skal der peges på yderligere 20 mio. kr. fra 2024 og fremefter.

4.2 Anlægsbudgettet

Aftaleparterne har revideret anlægsbudgettet for 2023-2026. Af bilag 3 fremgår de ændringer til anlægsbudgettet samt den forlængede afdragsperiode til Feriefonden, som er aftalt mellem aftaleparterne.

Af bilaget fremgår herudover, at der er enighed om at indregne salgsindtægter på i alt 40 mio. kr. De øgede salgsindtægter er fastsat på baggrund af den bruttoliste over ejendomme, der vil kunne sælges, som blev udarbejdet i forbindelse med aftalen om driftsreduktioner på 45 mio. kr. i sommeren 2022.

Aftaleparterne har skabt et anlægsråderum i hvert af årene 2024-2026.

5. Prioriteringer i budget 2023-2026

Der er vigtige indsatser, som vi også i årene 2023-2026 skal prioritere, så udviklingen af Sønderborg Kommune som en attraktiv erhvervs- og bosætningskommune fortsætter. Nedenfor opstiller aftaleparterne en række af de prioriteringer, som er særligt vigtige i de kommende år.

5.1 Fokus på vækst og bæredygtig udvikling

For at sikre den videre vækst og bæredygtig udvikling i kommunen er det vigtigt fortsat at sikre gode vilkår for private investorer og initiativtagere, så de hurtigt kan få vejledning, og sagsbehandlingen kan sættes i gang. Det kræver, at den kommunale organisation er gearet til at håndtere de mange opgaver på teknik- og miljøområdet, som følger i forbindelse med de større anlægsprojekter. Ressourceforbruget skal løbende vurderes, så der ikke opstår flaskehalse i den kommunale sagsbehandling.

Det er afgørende, at Sønderborg Kommune bygger videre på de tidligere investeringer, således det fortsat er attraktivt at arbejde og bo i hele kommunen. Derfor skal vi fortsat sikre gode muligheder for dem, som vil investere i erhvervs- og privatbyggerier. Vækst og bæredygtig udvikling skal sikre fremgang i befolkningstallet. Dette er med til at sikre fortsat økonomi til den samlede velfærd.

Byggesagsbehandling og lokalplaner – samt byggesagsgebyrer

De seneste år har Sønderborg Kommune haft mange spændende projekter, som kræver udarbejdelse af nye lokalplaner. Disse er med til at muliggøre lokal vækst, investeringer og bæredygtighed. Dermed understøttes den positive udvikling i området. Planlægningen er med til at sikre både gennemsigtighed og forudsigelighed i forhold til, hvad der kan forventes at blive bygget.

Forvaltningen skal fremlægge forslag til, hvordan kommunen kan understøtte processen bedre og dermed få bygherrer til at være bedst mulig forberedt til dialogen med kommunen. Dette vil sikre, at flere lokalplaner kan gennemføres årligt.

Sønderborg Kommune oplever fortsat stor aktivitet inden for byggeriet, både erhvervsbyggeri og privat boligbyggeri samt investeringer i den grønne omstilling. Derfor ønsker vi fortsat at opretholde kapaciteten på sagsbehandlingen samt sikre den gode direkte service. Vi har fokus på at overholde de nationale service-mål, og vi vil gerne være hurtigere og bedre end det, som forventes. Men vigtigst er, at sagsbehandlingstiderne ikke øges.

For at opretholde tilstrækkelig kapacitet til byggesagsbehandling og lokalplaner tilføres området 2,5 mio. kr. Til finansiering af dette genindføres byggesagsgebyr på såvel erhvervsbyggeri som privat byggeri. Aftaleparterne ønsker, at Teknik-, By- og Boligudvalget beslutter en ordning, der sikrer, at foreninger kompenseres for gebyret i forbindelse med mindre arrangementer/events.

5.2 Fortsat udvikling af kommunen

Udviklingsråd Sønderjylland (URS)

De fire sønderjyske kommuner er enige om at løfte den samlede udviklingsindsats i Sønderjylland. Dette sker i tæt samarbejde med det lokale erhvervsliv, således at partnerskabet i URS fortsat har mulighed for at udvikle sig. Sønderborgs andel heraf (0,3 mio. kr.) har aftaleparterne tilført erhvervsområdet.

Augustenborg

Udviklingen af Augustenborg står højt på Byrådets dagsorden, og derfor ønsker Byrådet at udarbejde et program for områdefornyelse i Augustenborg og dermed udnytte de tildelte midler fra staten. Programmet vil understøtte bystrategien for Augustenborg og arbejdet med at udvikle Hertugernes Augustenborg gennem en masterplan. Samtidig vil programmet understøtte transformationen af den tidligere erhvervshavn til et attraktivt boligområde, som komplementerer den øvrige udvikling i byen.

Masterplanen for Hertugernes Augustenborg, handlekatalog og borgerprocessen har sammenfald med kriterierne for at arbejde med en områdefornyelse i forhold til områdefornyelsesprogrammet. Dermed har Byrådet mulighed for at søge refusion til områdefornyelse på 60 % til aktiviteter, vi igangsætter ud fra de allerede afsatte midler.

Nordborg – Frie bymidter

Nordborg er en af 14 mindre og mellemstore danske bymidter, som har fået mulighed for at søge midler til større frihed til udvikling. Forsøgsordningen er målrettet bymidterne i de mindre og mellemstore byer med mellem 4.000 og 20.000 indbyggere. Kommuner, der indgår i forsøgsordningen, forpligter sig til at samarbejde med lokale aktører om bymidterne. Endvidere forpligtes kommunerne til at etablere lokale velfærdcentre med nye tilbud og funktioner, der kan skabe nærhed og understøtte bylivet. Det kan fx være borger-service, biblioteker, sundhedsfunktioner, kulturskoler eller fritidsaktiviteter.

Dermed har Byrådet mulighed for i de kommende år, frem til 2027, som supplement til de indsatser vi igangsætter ved allerede afsatte midler, at søge om statslig medfinansiering op til 60 %.

Rønhaveplads

En endelig afklaring af hvordan Rønhaveplads bedst kan være et aktiv for Sønderborg bymidte er endnu ikke moden til igangsættelse, og der vil ikke i 2023 ske en omdannelse af pladsen. Aftaleparterne ønsker fortsat, at der kommer mere liv på pladsen med aktiviteter for børn og unge samtidig med, at pladsen skal danne ramme for flere aktiviteter, som kan styrke handelslivet.

Aftaleparterne ønsker derfor, at der arbejdes videre ud fra skitseforslagene og ønsker en inddragende proces, hvor såvel borgere som handelsliv bidrager, frem mod valget af et endeligt forslag. Når et endeligt forslag foreligger, skal det indgå i budgetlægningsprocessen for det kommende år.

5.3 Grøn kommune

I Sønderborg går vi forrest i arbejdet med den grønne omstilling, og vi har store ambitioner med målet om CO₂-neutralitet i 2029. Byrådet godkendte den 22. december 2021 Masterplan2029, som viser vejen frem mod målet - med fortsat inddragelse af borgere, virksomheder og andre parter. Det er et arbejde, som vi fortsat skal prioritere, blandt andet med fokus på omstillingen til grøn transport, energirenoveringer af kommunale bygninger og bæredygtigt byggeri.

Parkering og grøn omstilling

Forvaltningen fremlægger 2023 en opfølgning på parkeringsanalysen.

Opfølgningen på analysen skal indeholde forslag om mulig indførelse af betalingsparkering i Sønderborg Kommune til drøftelse i forbindelse med kommende års budgetlægning.

Varmestyring

CTS-anlæg (Central Tilstandskontrol og Styring) anvendes til at styre og regulere bygningers varme- og ventilationsanlæg, så de fungerer optimalt med det mindst mulige energiforbrug. Seks kritiske CTS-anlæg er opgraderet i 2020/2021, men af hensyn til kommunens samlede it-sikkerhed er det nødvendigt hurtigst muligt at afslutte opgraderingen af de resterende op mod 40 anlæg, primært på skoler og plejecentre. Der er automatisk låneadgang til denne opgave, der igangsættes umiddelbart efter budgetvedtagelsen og afsluttes senest i 2024 af hensyn til såvel fastholdelse af høj it-sikkerhed samt videre arbejde med energioptimering.

Forvaltningen estimerer, at investeringen vil være på samlet 10 mio. kr. Låneydelserne finansieres ved reducerede udgifter til bygningsdrift.

Skøjtebane

Det oprindelige projekt for en ny skøjtebane har igennem 2022 vist sig ikke at være muligt at gennemføre. Derfor udtages de afsatte anlægsmidler til projektet fra budgettet.

I løbet af 2023 ønskes alternative modeller for anlæg og drift af en skøjtebane udarbejdet. Det er afgørende, at et nyt projekt tager udgangspunkt i et offentlig-privat samarbejde, der samtidig kan bruges som showcase for energioptimering og moderne teknologi.

Elektrificering

ProjectZero er et af Byrådets fyrtårnsprojekter. Masterplan2029 understøtter Byrådets vision om grøn omstilling samt udvikling af arbejdsmarked, videnssamfund og erhvervs klima. Et element heri er elektrificering af kommunens bilpark. På baggrund af analyse fra Cowi er der udarbejdet en udrulningsplan herfor. Udrulning ses også i relation til at sikre tilgængelighed til el-lade infrastruktur i hele kommunen, om muligt i samarbejde med kommercielle aktører og andre partnere.

Aftaleparterne har, jf. bilag 3, afsat midler hertil fra 2024 ved disponering af anlægsråderummet.

Bystrategier

Sønderborg Kommune er i gang med at udarbejde og implementere syv bystrategier i samarbejde med borgere og interessenter i hele kommunen. Af budgetaftalen for 2022 fremgik, at Byrådet inden udgangen af 2023 skal tage stilling til, hvordan byernes videre udvikling kan understøttes.

Aftaleparterne tilkendegiver at anlægsansøgninger i forlængelse af bystrategierne skal indgå i den samlede anlægsprioritering ved de kommende års budgetlægning.

Beredskabet

Aftaleparterne er opmærksomme på, at der er behov for løbende udskiftning af materiel i kommunens beredskab, for at der opnås en robust driftsvirksomhed, samtidig med at der arbejdes hen i mod en grøn omstilling. Aftalepartene ønsker, at prioriteringen heraf indgår ved kommende års budgetlægning.

5.4 Uddannelsesby

Flere ungdomsboliger

Sønderborg er godt i gang med at udvikle sig til en stærk og attraktiv uddannelsesby, som flere studerende søger til. Hvis den udvikling skal fortsætte, er der behov for, at Byrådet er med til at sikre gode rammer og ikke mindst boliger til de studerende. Det forventes, at der i løbet af de kommende fem år vil skulle etableres 300 nye ungdomsboliger i Sønderborg by, hvis udbuddet skal følge med efterspørgslen. Det vil være et fokusområde i den kommende budgetperiode.

Nye uddannelser

Sønderborg vil fortsætte arbejdet med at tiltrække nye uddannelser til kommunen. Senest har Maskinmesterskolen åbnet for uddannelse, dette suppleres af nye optag på CIE (Center for Industriel Elektronik) og CIM (Center for Industriel Mekanik) på SDU.

Sønderborg Kommune vil, under forudsætning af at få solgt sin ejerandel af Alsion, indgå i partnerskab om at oprette yderligere uddannelser.

Konkret arbejdes der med uddannelsen International statskundskab samt, i samarbejde med lokale virksomheder og SDU, en kandidatuddannelse i software benævnt CIS (Center for Industriel Software).

Den endelige økonomi for CIS afklares med partnerne forud for aftaleindgåelse.

Folkeskolerne

Byrådet har sat fokus på udviklingen af kommunens folkeskoler – både den faglige udvikling og opdatering af de fysiske rammer. På flere af kommunens folkeskoler er de fysiske rammer udfordret, og der er behov for renovering. Renoveringerne kan i en vis udstrækning ses i sammenhæng med en energirenovering af den enkelte skole, hvilket giver mulighed for låneadgang.

Nordals Skolen og Gråsten Skole står over for en modernisering og fornyelse. Ved budgetforliget for 2022 blev der afsat økonomi til at udarbejde konkrete for-projekter. Disse er nu afsluttet og drøftes i Børne- og Uddannelsesudvalget. På den baggrund har forvaltningen fået til opgave at undersøge hvilke renoveringer, der kan gennemføres med låneadgang.

På Nordals Skolen skal en mulig energirenovering ses i sammenhæng med masterplanen for skolen og de afsatte midler i budget 2022-2025.

Trafiksikring ved skoler og daginstitutioner

For at give tryghed til børn og deres forældre i forbindelse med børnenes skolegang og hverdag i daginstitutionerne, afsatte aftaleparterne i budgetaftalen for 2022 midler til trafiksikring ved skoler og daginstitutioner. Aftaleparterne forudsætter at forslag, fra skole- og forældrebestyrelser, til mindre tilpasninger med henblik på forbedret trafiksikkerhed, afklares i dialog med forvaltningen.

I 2022 blev Nørreskov-Skolen prioriteret og aftaleparterne forventer, at der som planlagt herefter ses på forholdene ved blandt andet Idrætsbørnegården Skratmosen, Den Tyske Skole i Sønderborg, Ahlmann-Skolen og krydsningen af Brovej for skolebørn fra Skodsbøl.

5.5 Idræt

Støtte fra §18 midler til konkrete idrætsaktiviteter

Aftaleparterne er enige om, at Sønderborg Kommunes idrætsforeninger skal sikres mulighed for at søge om finansiering af konkrete aktiviteter, der henvender sig til den relevante målgruppe, fra §18-midlerne. Aktiviteterne er en del af en frivillig ulønnet indsats, der understøtter, at alle borgere har mulighed for at være idrætsudøvere.

Renovering af Sydalshallen

Det oprindelige projekt, omhandlende renovering og udbygning af Sydalshallen, har ikke været realiserbart og aftaleparterne er enige om at bevillingen på 6,5 mio. kr. i budget 2022 bortfalder.

Aftaleparterne er enige om at se velvilligt på et kommende renoveringsprojekt efter ansøgning fra den selvejende institution Sydalshallen. Der er disponeret op til 3 mio. kr. til formålet af anlægsråderummet i 2024, jf. bilag 3.

5.6 Øvrige

Kær Vestermark – Center for Verdensmål

Center for Verdensmål på Kær Vestermark er et videns- og oplevelsescenter i Sønderborg, der byder på læring og inspiration om bæredygtighed og FN's 17 Verdensmål. En række lokale og nationale partnere er gået sammen om at vise bæredygtige og innovative løsninger på nutidens og fremtidens bæredygtige samfund.

Aftaleparterne ser med tilfredshed på udviklingen af Kær Vestermark. I takt med videre udvikling af området ønsker aftaleparterne, at der udarbejdes en vurdering af driftsøkonomien.

Cykelstier

Aftaleparterne har prioriteret at finde midler til færdiggørelse af de igangværende cykelstier Skovby-Trænge, Buskmosevej 2. etape, Mommark Havn, Broager-Nybøl samt Fynshav-Elstrup. Fra budget 2022 overføres i alt 8,3 mio. kr. overført til formålet. I forbindelse med Skovby-Trænge er aftaleparterne enige om, at en alternativ løsning på Kegnæs-dæmningen belyses nærmere.

Kollektiv trafik

Udgifterne til den offentlige transport i regi af Sydtrafik, ekskl. handicapkørsel, har aftaleparterne aftalt at tilpasse til niveauet fra 2021, alene med almindelig fremskrivning. Voldsomme prisstigninger kræver derfor at hele den kollektive trafik genovervejes, således at der opnås en samlet budgetreduktion på 7 mio. kr. i forhold til budgetniveauet i materialet til 1. behandling.

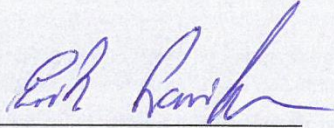
Aftaleparterne ønsker, at Teknik-, By- og Boligudvalget hurtigst muligt gennemarbejder det samlede tilbud af kollektiv trafik. Aftaleparterne er enige om, at der blandt andet skal ses på afgang/ruter i Sønderborg by samt justering af tilskud til ungdomskort. Desuden skal diverse alternative transporttilbud (flexordninger) indgå i udvalgets arbejde.

I forbindelse med omlægningerne skal der være en særlig opmærksomhed på landsbyer og landområder.

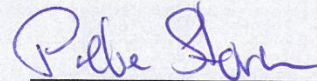
Botilbud B.S. Ingemanns Vej

Aftaleparterne ønsker, at der opføres 10 boligenheder på B.S. Ingemanns Vej, hvorfor der er tilført yderligere midler til anlægsinvesteringen i 2023 jf. bilag 3. Udgiften er til servicearealer.

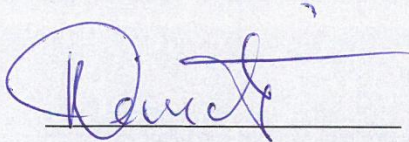
Sønderborg den 3. oktober 2022

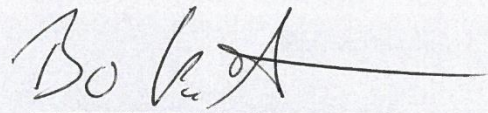
Erik Lauritzen, Borgmester

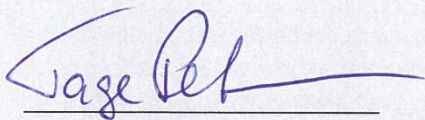
Preben Storm, Socialdemokratiet

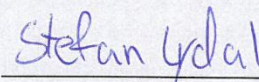
Stephan Kleinschmidt, Slesvigsk Parti

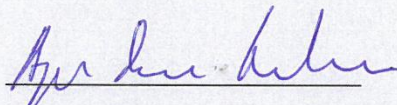
Bo Kleis Christensen, Nye Borgerlige

Tage Petersen, Venstre

Stefan Lydal, Dansk Folkeparti

Asger Romme Andersen, Enhedslisten

Bilag 1. Fordeling af reduktion i 2023 (20 mio. kr.)

Aftaleparterne har aftalt fordelingen af reduktionen på 20 mio. kr. mellem fagudvalgene.

Aftaleparterne har ligeledes peget på en række mulige områder, hvor reduktionen eventuelt kan udmøntes. Fagudvalgene aftaler den konkrete udmøntning og kan i forbindelse hermed se på tværs af hovedkonti, hvorved der også kan ske reduktioner af administrativt personale.

Økonomiudvalget - 4,7 mio. kr.

Der peges på muligheder for reduktioner inden for de centrale og decentrale stabs- og administrationsfunktioner, herunder kommunikation. Der peges samtidig på, at Vidensby kan ændre karakter, således at Houses består, men at uddannelsesaktiviteter og øvrige relevante Vidensby-aktiviteter overføres til HR. Anvendelsen af Reimerskolen til HR og undervisningsforløb indgår i denne sammenhæng.

Direktionen udarbejder oplæg til beslutning i Økonomiudvalget.

Udvalget for Landdistrikter og Bæredygtighed – 0,8 mio. kr.

Der peges på muligheden for reduktion inden for aktiviteterne naturskole og -vejledning samt vurdering af behovet for forandringsagent. Oplæg forelægges udvalget.

Udvalget for Erhverv og Grøn Vækst – 0,5 mio. kr.

Der peges på muligheden for revurdering af Vækstrådets opgaver, ligesom udvalgets øvrige områder kan indgå. Oplæg forelægges udvalget.

Arbejdsmarkedsudvalget – 4,0 mio. kr.

Der peges på muligheden for at tilpasse i forhold til konjunktursituationen/arbejdsudbuddet samt på integrationsområdet. Hertil muligheden for at se på driften af Kegsnæs Fyr, nedlæggelse af konkrete projekter samt på muligheden for optimeringer på tolkeområdet. Oplæg forelægges udvalget.

Udvalget for Kultur, Idræt, og Medborgerskab – 2,0 mio. kr.

Der peges på muligheden for at tilpasse inden for biblioteks- og folkeoplysnings-/aftenskoleområdet, samt muligheden for at reducere i forhold til afholdelse af arrangementer. Oplæg forelægges udvalget.

Natur-, Klima- og Miljøudvalget – 1,0 mio. kr.

Der peges på muligheden for tilpasninger inden for pleje af de grønne områder. Oplæg forelægges udvalget.

Teknik-, By- og Boligudvalget – 1,4 mio. kr.

Der peges på muligheden for tilpasning/omlægninger inden for myndigheds- og tilsynsområdet, samt på driftsbesparselse i forhold til, at skøjtebanen ikke opsættes vinteren 2022/2023. Oplæg forelægges udvalget.

Sundhedsudvalget - 1,5 mio. kr.

Der peges på muligheden for omlægninger/optimeringer og tilpasning af sundhedsordninger, forebyggelsesaktiviteter og hygiejneindsatser. Samt på et lavere niveau for konkrete projekter/indsatser. Oplæg forelægges udvalget.

Børne- og Uddannelsesudvalget – 2,8 mio. kr.

Der peges på muligheden for at øge kapacitetsudnyttelsen på dagplejeområdet. Desuden peges på muligheden for, på sigt, at tilpasse lærernes undervisningstid. Oplæg forelægges udvalget.

Social-, Senior- og Handicapudvalget – 1,3 mio. kr.

Der peges på muligheden for, i større omfang, at anvende borgerklinikker. Oplægget forelægges udvalget.

Bilag 2. Tre eksterne analyser i 2023

Analyse på socialområdet

Byrådet ønsker en analyse af det specialiserede voksenområde.

Analysen skal gennemføres med henblik på, at der kan fremlægges et handlekatalog med udgiftsreducerende tiltag senest juni 2023.

Der skal udarbejdes et kommissorium for analysen, som forelægges for Social-, Senior- og Handicapudvalget og Økonomiudvalget, hvorefter analysen skal gennemføres i første halvår af 2023.

Der afsættes 0,5 mio. kr. til analysen.

Analyse af konkurrenceudsættelse

Der skal gennemføres en analyse af Sønderborg Kommunes benyttelse af konkurrenceudsættelse som effektiviseringsværktøj. Sønderborg Kommune ligger lavt i forhold til andre kommuner, når der ses på, hvor store dele af de udbudseggede opgaver, der konkurrenceudsættes. Inspiration fra DI og FH skal indgå.

Der skal udarbejdes et kommissorium for analysen, som forelægges for Økonomiudvalget, hvorefter analysen skal gennemføres i første halvår af 2023.

Der afsættes 0,5 mio. kr. til analysen.

Analyse af indkøbsområdet

Der skal udarbejdes en analyse, der bredt afdækker håndteringen af udbud og indkøb af såvel varer og tjenesteydelser som bygge- og anlægsopgaver samt rådgivning i forbindelse hermed. Analysen skal tage sit udgangspunkt i kommunens indkøbs- og udbudspolitik.

Der skal udarbejdes et kommissorium for analysen, som forelægges for Økonomiudvalget, hvorefter analysen skal gennemføres i første halvår af 2023.

Der afsættes 0,5 mio. kr. til analysen.

Bilag 3. Ændringer til anlægsbudgettet

ANLÆGSVIRKSOMHEDEN:

Nr.	Politisk prioritering (Beløb i 1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026	Bemærkninger
1.	Elektrificering		1.500	1.500	1.500	
2.	Sydals-hallen, anlægstilskud til renovering		3.000			
	Finansiering af råderum	0	-4.500	-1.500	-1.500	
3.	Råderum anvendes som kompensation for manglende låneadgang	-20.500				
4.	Regulering af anlægstråderum		2.000	30.000	-10.000	
5.	Reduktion vejbelægning	-4.000	-4.000			
6.	Reduktion bygningsrenovering		-4.000			
7.	Skøjtebane udgår	-9.700				
8.	Salg af bygninger	-10.000	-30.000			
9.	Rønhave Plads udgår (se 300 t. kr. nedenfor)	-3.000				
10.	Reduktion af puljen til idrætsanlæg	-500				
11.	Shuttlebus-projekt udgår	-500				
12.	Landdistriktpulje	-500				
13.	Sundhedsfremmende anlæg	-589				
14.	Cykel/-gangsti Langgade - Augustenborg	-900		900		
15.	Renovering af off. toiletter / handicaptoliletter	-566				
16.	Renovering af cykelstier	-500				
17.	Sejlerforum og beløb til indsejling	-300				
18.	Trafiksikkerhedsplan	-500				
19.	Projektforslag Rønhave Plads (se 3 mio. kr. ovenfor)	-300				
20.	Opgradering af skilte m.v.	-250				
21.	Rev. af eksisterende cykelstier	-500				
22.	Signalanlæg udskiftning	-500				
23.	Trafikplan Vollerup/Huholt	-500				
24.	Klimahandleplan 2021	-500				
25.	Stihandleplan	-500				
26.	Oprensning og overdrage branddamme	-222				
27.	Hundelufterskov	-200				
28.	Gennemførelse af tre analyser i 2023	1.500				
29.	BS Ingemannsvej øget anlægsbevilling	1.600				
I alt	ANLÆGSVIRKSOMHEDEN	-52.427	-36.000	30.900	-10.000	
	<i>Anlægsniveauet netto herefter</i>	125.960	77.920	117.813	94.400	
	<i>Anlægsniveauet brutto herefter</i>	167.618				
	<i>Råderum til fremtidige prioriteringer</i>	46	28.186	31.311	33.798	

FINANSIERING:

Nr.	Tiltag/element (Beløb i 1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026	Bemærkninger
1.	Udskydelse af indbetaling af feriepenge til Feriefonden	-9.500	-8.500	-7.500	-7.000	Nuværende afdragsperiode på 16 år forlænges herved
I alt	FINANSIERING	-9.500	-8.500	-7.500	-7.000	

Bilag 4. Budgetbalance 2023-2026

Budgetteret resultatopgørelse 2023 -2026					
Budget for Sønderborg Kommune					
Økonomisk spillerum	Årets prisniveau				
(beløb i hele 1.000 kr. - netto)	2023	2024	2025	2026	
INDTÆGTER I ALT	-5.523.964	-5.708.672	-5.868.897	-6.032.493	
Øvrige forslag	0	0	0	0	
DRIFTSUDGIFTER					
Serviceudgifter (Opd. sigtepkt. på 3.648,9 mio. kr. i 2022 og 3.748,6 mio. kr. i 2023)	3.721.200	3.701.138	3.692.300	3.691.159	
Øvrige forslag	-33.700	-53.700	-53.700	-53.700	
Serviceudgifter i alt	3.687.500	3.647.438	3.638.600	3.637.459	
Overførselsudgifter/medf. af sundhedsvæsenet m.m.	1.681.691	1.681.289	1.680.995	1.680.995	
Øvrige forslag	0	-6.000	-6.000	-6.000	
DRIFTSUDGIFTER I ALT	5.369.191	5.322.727	5.313.595	5.312.454	
RENTER					
Renter inkl. indtægter (netto)	4.083	3.553	2.489	-2.829	
Øvrige forslag					
Pris- og lønregulering af udgifterne, jf. KL		164.721	334.542	509.564	
Pris- og lønregulering af nye udgifter		-1.492	-3.022	-4.590	
ØKONOMISK RÅDERUM/RESULTAT AF ORDINÆR DRIFT	-150.690	-219.164	-221.293	-217.894	
ANLÆG	178.387	113.920	86.913	104.400	
Øvrige forslag	-52.427	-36.000	30.900	-10.000	
INGEN - Pris- og lønregulering af anlægsudgifterne	0	672	1.482	2.240	
Pris- og lønregulering af nye udgifter					
RESULTAT AF DET SKATTEFINANSIEREDE OMRÅDE	-24.730	-140.572	-101.998	-121.254	
FORSYNINGSVIRKSOMHEDER I ALT	0	0	0	0	
FINANSIERING					
Øvrige finansforskydninger	-2.223	11.329	14.529	-2.958	
Afdrag på lån	120.653	122.698	122.698	122.698	
Optagelse af lån	-32.150	-35.050	-1.850	-1.850	
Øvrige forslag	-9.500	-8.500	-7.500	-7.000	
FINANSIERING I ALT	76.780	90.477	127.877	110.890	
ÅRETS KASSEBEVÆGELSE, FORØGELSE (+) / FORBRUG (-)	-52.050	50.095	-25.879	10.364	
Økonomiske pejlemærker					
Resultat af ordinær drift:	Over -275 mio.	-245 til -274 mio.	Under -244 mio.		
Resultat af skattefinansierede område:	Over -125 mio.	-113 til -124 mio.	Under -112 mio.		
Ultimo kassebeholdning	^{*2021} 212.890	2023 87.967	2024 138.062	2025 112.183	2026 122.547
^{*2021 ud fra regnskabet}					

Likviditetsudvikling:

